

Pensament crític: verificar la informació abans de creure-la o compartir-la.

DIGITALITZACIÓ · 4t ESO

UNITAT 6b: MITJANS DIGITALS I PENSAMENT CRÍTIC

Nom: _____ Curs/Grup: _____ Data: _____

Durada: 9 sessions. Al final sabràs:

- Analitzar missatges digitals detectant biaixos, intencions i notícies falses.
- Aplicar els drets d'autoria i les llicències d'ús en les meves creacions.
- Fer periodisme digital bàsic amb criteris professionals.
- Participar en la xarxa amb una actitud respectuosa i responsable.

SESSIÓ 1-2 · Notícies falses (fake news)

BULOS: informació falsa difosa conscientment. DESINFORMACIÓ: el sistema quan s'emet informació falsa o distorsionada, amb o sense intenció.

Tipologia

- Titulars enganyosos: la informació existeix però la esquiven (clickbait).
- Contingut fabricat: imatges o vídeos creats o manipulats (deepfakes).
- Context fals: una foto real d'un altre moment/lloc presentada com actual.
- Sàtira mal interpretada: humor que circula com si fos real.
- Biaix ideològic: fets reals seleccionats per induir una conclusió.

Com verificar (mètode SIFT)

- STOP: atura't, no comparteixis per impuls.
- INVESTIGA la font: qui publica? És un mitjà conegut o un web desconegut?
- TROBA millor cobertura: ho diuen altres mitjans de referència?
- RASTREJA l'origen: cerca la imatge inversa (Google Images) per veure el context original.

Eines reals: Google Images (cerca inversa), InVID (verificació de vídeo), fact-checkers (Maldito Bul, Verificat, Newtral).

Activitat 6b.1 — Detectiu de buls (grups)

El professor us donarà 5 viralits reals (algunes certes, algunes falses). Per a cada una, aplica SIFT i escriu el veredict amb proves:

Cas
1
2
3
4
5

SESSIÓ 4-5 · Autoria i llicències

DRETS D'AUTORIA: la llei protegeix totes les obres originals des que es creen.

Copiar una imatge de Google i usar-la al teu projecte, a un web o a una presentació pública té conseqüències legals. La solució: llicències que autoritzen l'ús.

Llicència
Tots els drets reservats
CC BY
CC BY-SA
CC0 / Domini públic
Copyleft (GPL)

Fonts segures d'imatges/música: Unsplash, Pexels, Pixabay, Wikimedia Commons, Free Music Archive.

Activitat 6b.2 — Credita correctament (individual)

Cerca una imatge amb llicència CC BY i una cançó CC per al teu projecte. Escriu la atribució correcta (autor, títol, llicència i enllaç):

Imatge: _____

Música: _____

SESSIÓ 6-7 · Periodisme digital i blogosfera

Qualsevol pot publicar avui. Això dona llibertat d'expressió i també responsabilitat: si publiques, ets un mitjà.

Format notícia digital

- Titular curt i informatiu (no clickbait).
- Primer paràgraf: què, qui, quan, on, per què.
- Cites amb font verificada.
- Imatges pròpies o amb llicència, amb crèdit.
- Data i autor visible.

Activitat 6b.3 — Notícia del centre (grups, 2 sessions)

Creu una notícia real del teu institut (un esdeveniment, un projecte, una entrevista) i publiqui-la (bloc del centre, mural o xarxa de classe):

Tema: _____ Format: blog / article / vídeo

Fonts que has entrevistat (mínim 2): _____

Imatges usades i la seva llicència: _____

Enllaç o entrega final: _____

SESSIÓ 8-9 · Participació i debat saludable a la xarxa

- Comenta com t'agradaria que comentessin els teus.
- Argumenta amb dades, no amb insults: el 'troll' alimenta el conflicte.
- Desactiva notificacions si el debat s'escalfa; és legítim marxar.
- Adapta el missatge a l'audiència: no és el mateix un grup de classe que un fòrum públic.

Repàs i autoavaluació

Rúbrica: 1 = No assolit · 2 = Satisfactori · 3 = Notable · 4 =

Excel·lent

Objectiu
Aplico el mètode SIFT per verificar informació
Sé què és cada llicència i crèdit correctament
Sé escriure una notícia digital amb fonts verificades
Participo en línia amb respecte i responsabilitat

Glossari

- Fake news / bulo: informació falsa difosa com a vertadera.
- Deepfake: vídeo/àudio sintètic que suplanta una persona real.
- Cerca inversa d'imatges: cerca per trobar l'origen d'una foto.
- Creative Commons: llicències que permeten usar obres amb condicions.
- Clickbait: titular enganyós per obtenir clics.